

به ژاپنی

PTMP/SK/R&D/A Chaenomeles japonica 01 /12012021

مقدمه

درختچه به ژاپنی یکی از زیباترین درخت‌های زینتی به شمار می‌رود. این درخت بومی کشور ژاپن، کره، چین، بوتان و برمه است و با نام‌های Japanese quince و Maule's quince در دنیا شناخته می‌شود. گل‌های به رنگ قرمز، سفید، صورتی و زرد به ژاپنی که در فصل زمستان ظاهر می‌شود، باعث شده تا افراد بسیار زیادی در سراسر دنیا علاقمند به این نوع درخت باشند.

مشخصات گیاه‌شناسی

بهتر است بدانید که درختچه به ژاپنی از دسته درخت‌های کوچک خانواده رزها می‌باشد (شکل ۱) که بومی کشور چین و ژاپن است و در کوه‌های این دو کشور به صورت طبیعی رشد خواهد کرد. جالب است بدانید که ارتفاع این درختچه کوچک به ۶۰ الی ۹۰ سانتی متر و از نظر عرضی به ۹۰ الی ۱۸۰ سانتی متر خواهد رسید و از آنجایی که جثه و اندازه کوچکی دارد یک درخت مناسب و ایده آل برای درست کردن بونسای محسوب می‌شود. این گیاه در اوایل فصل زمستان گل‌هایی صورتی و قرمز تولید می‌کند (شکل ۲) و مدت زمان گلدهی آن ادامه پیدا می‌کند. برگ‌های این گیاه به صورت بیضی شکل بوده و دارای اندازه‌ای ۳ الی ۵ سانتی متر هستند. همچنین میوه‌های این درختچه کوچک در فصل پاییز خود را نشان خواهند داد.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی درختچه به ژاپنی

به ژاپنی	نام فارسی
Chaenomeles	نام انگلیسی
C. Japonica	نام علمی
Rosaceae	خانواده

به ژاپنی

PTMP/SK/R&D/A Chaenomeles japonica 01 /12012021

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

شکل ۱- درختچه به ژاپنی

شکل ۲- شکوفه های به ژاپنی در رنگ های قرمز، صورتی، زرد، سفید

شرایط نگهداری درخت به ژاپنی

نور: بهترین مکان برای کاشت به ژاپنی، مکانی با آفتاب کامل است یعنی روزانه حداقل از ۷-۶ ساعت نور مستقیم آفتاب برخوردار باشد اما این گیاه را در مکانی نیمه آفتاب-نیمه سایه یعنی با برخوردار بودن از ۴-۵ ساعت نور مستقیم نیز کشت کرد. برخورداری از نور مستقیم بیشتر به معنی گلدهی بهتر این گیاه است. با این وجود در مناطقی که تابستان گرم دارند بهتر است گیاه در مکانی کاشته شود که تا حدود ظهر از آفتاب مستقیم برخوردار باشد و عصر هنگام در سایه قرار گیرد.

دما: به ژاپنی از جمله گیاهانی است که در مناطق معتدله و سرد کاشته می‌شود و سرما را تا حدود ۳۰- درجه می‌تواند تحمل کند و در صورت آسیب دیدن ساقه‌ها می‌توان آنان را در زمان هرس از گیاه مادری جدا کرد. این گیاه تا دمای حدود ۳۰-۲۵ درجه به خوبی رشد می‌کند اما در محیط گرمتر بهتر است که علاوه بر انجام آبیاری منظم و عدم خشکی کشیدن گیاه آن را در مکانی کاشت کرد که از ظهر به بعد از ساقه برخوردار باشد.

آبیاری: به ژاپنی به خشکی تا حدودی مقاوم است و آبیاری متوسط نیاز دارد و اگر این عمل به شکل منظم انجام گیرد و خاک از رطوبت مناسبی در طی فصل رشد برخوردار باشد این گیاه نیز رشد و گلدهی بهتری خواهد داشت. در طی فصل‌های گرم سال انجام عمل آبیاری به شادابی گیاه کمک می‌کند. اگر در چنین شرایطی هفته‌ای یکبار به شکل عمیق گیاه آبیاری شود کافی است. در هر فصل و شرایط آب و هوایی زمانی که سطح خاک هنوز رطوبت دارد گیاه را آبیاری نکنید و اجازه دهید سطح خاک نسبتاً خشک شود و بعد گیاه را آب دهید.

خاک و کوددهی: خاک سنگین چندان مناسب کاشت این گیاه نیست. اگر چه در خاک‌های رسی که جزء خاک‌های سنگین محسوب می‌شوند زنده می‌ماند اما به خوبی رشد نخواهد کرد. بنابراین زهکش مناسب مکان و بافت متوسط برای این گیاه مناسب‌تر است. همچنین خاک‌های قلیایی و یا به بیان دیگر خاک‌هایی که دارای گچ هستند به تدریج موجب زردی برگ‌های این گیاه می‌شوند که این خود به دلیل عدم جذب آهن توسط گیاه در چنین خاک‌هایی است. بنابراین برگ‌ها بخصوص برگ‌های جوان به دلیل کمبود آهن به تدریج در طی فصل رشد زرد می‌شود به همین دلیل خاک‌هایی که از نظر اسیدیته خنثی یا تا حدودی اسیدی هستند به سلامت رویش این گیاه کمک می‌کنند.

به ژاپنی

PTMP/SK/R&D/A Chaenomeles japonica 01 /12012021

برای کوددهی می‌توان از اواخر زمستان الی اوایل بهار از کودهای کامل که گند رها شونده نیز استفاده کرد. این کودها مواد موثره خود را به دلیل ساختاری که دارند به تدریج آزاد می‌کنند، بنابراین گیاه مدت زمان بیشتری از وجود کود در محیط اطراف ریشه بهره‌مند خواهد شد. اگر کودهای کند رها شونده در دسترس نیستند از کودهای معمولی نیز می‌توان در ابتدای بهار برای کوددهی به گیاه استفاده کرد که کافی است. در صورت تمایل به استفاده از خاک برگ می‌توانید مواد خاک برگ را در ابتدای بهار به ضخامت حدود ۱۵ سانتیمتر بر روی سطح خاک و در اطراف بوته البته با فاصله حدود ۲۰ سانتیمتری از تنه گیاه روی خاک پخش کنید. تماس خاکبرگ با ساقه‌های اصلی و نگهداری رطوبت توسط خاکبرگ در این منطقه می‌تواند موجب زهکش نامناسب این ناحیه و آسیب رسیدن به سلامت رشد گیاه شود.

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

شکل ۳- به ژاپنی درختچه ای نسبتاً آفتاب دوست و خاک معمولی، مکان آفتابی برای زمان گلدهی ضرورت دارد. این درختچه، مقاوم به سرما و خشکی نسبی هوا، در آب و هوای معتدل نیز رشد مطلوبی دارد.

هرس: بهترین زمان هرس برای این گیاه در زمستان و زمانی که گیاه خواب است می باشد و هرس برای آن ضروری است زیرا عدم هرس می تواند بعد از چند سال موجب شکل گیری گیاهی با ساقه های بلند و باریک شود. همچنین با وجودی که گاهی به عدم حساسیت گیاه در برابر هرس سنگین اشاره می شود اما انجام چنین کاری می تواند از گلدهی این گیاه در سال آینده کم کند. بنابراین اگر قصد دارید که ساقه های مسن گیاه را قطع کنید تا رویش ساقه های جدید بخصوص از قسمت پایین تحریک شود در طی ۲-۳ سال و به تدریج این کار را انجام دهید. با این وجود به دلیل پاسخ خوب این گیاه در برابر هرس های شکل دهی، از به ژاپنی در حاشیه سازی در فضای سبز نیز استفاده می شود چون با هرس می توان ارتفاع این حاشیه را به خوبی کنترل کرد.

تکثیر: خوابانیدن یکی از روش های تکثیر این گیاه است که در بهار انجام می گیرد و در آن ساقه ای از گیاه را که یک ساله و باریک است و انعطاف کافی دارد در کنار گیاه مادری در زیر خاک در عمق حدود ۸-۱۲ سانتیمتری قرار می دهند و نوک ساقه را بیرون از خاک می گذارند. قبل از قرار دهی ساقه در زیر خاک تمامی برگ ها و گل های روی آن را جدا کنید. ساقه خوابانیده شده در طی سه فصل بعدی ریشه می دهد و می توان آن را در اوایل بهار سال بعد از کنار گیاه مادری جدا کرد و در مکان مورد نظر کشت کرد.

روش دیگر کاشت قلمه های این گیاه است که تقریباً در هر زمان از سال قابل انجام است. از ساقه هایی که یک سال عمر دارند قلمه هایی به طول ۲۰-۱۵ سانتیمتر و ضخامت ۱-۰/۵ سانتیمتر تهیه می شود و اگر در زمانی از سال که گیاه هنوز برگ دارد قلمه می گیرید بجز ۴-۵ برگ که در انتهای قلمه هستند، سایر برگ ها را جدا کنید. مخلوط کوکوپیت + پرلایت یا خاک برگ که الک شده و قطعات درشت آن جدا شده اند و بافتی یکنواخت دارد یا مخلوطی از شن درشت و خاک تازه برای کاشت قلمه ها می تواند استفاده شود. حداقل نیمی از طول قلمه ها داخل خاک قرار گیرد. اطراف محل قرار گیری قلمه ها را با دست محکم کنید و آب دهید. کشیدن پلاستیک روی محل کاشت قلمه ها به حفظ رطوبت هوا و ریشه دهی قلمه ها کمک می کند.

استفاده از هورمون های ریشه زایی و آغشته کردن قسمت پایین قلمه ها نیز به ریشه زایی کمک می کند. قلمه ها را دور از تابش اشعه مستقیم آفتاب قرار دهید و بهتر است که در طی مدت ریشه زایی دما ۲۱-۱۸ درجه باشد و بخصوص در طی شب از ۱۸ درجه پایین تر نیاید. ریشه زایی معمولاً ۸-۶ هفته طول می کشد و در طی این مدت نباید محیط کاشت خشک شود.

شکل ۴- تکثیر درخت به ژاپنی از طریق قلمه

استفاده از بذرهای این گیاه البته در صورت تشکیل میوه بر روی گیاه مادری مقدور است. بذرها به مدت ۶۰-۹۰ روز نیاز به سرمادهی مرطوب دارند یعنی در بین موادی همانند کوکوپیت و یا شن که کمی رطوبت دارند در این مدت در دمایی حدود ۷-۲ درجه قرار می‌گیرند و بعد کاشته می‌شوند بذرها را روی سطحی که از خاکی نرم تشکیل شده است قرار دهید و کمی با کف دست فشار وارد آورید تا در محیط کاشت قرار گیرند. بذرها به نور برای جوانه‌زنی نیاز دارند بنابراین عمق کاشت که با فشار کف دست روی محیط ایجاد می‌شود کافی است. گلدان را در محیطی روشن قرار دهید اما تابش نور مستقیم لازم نیست. روی محل کاشت بذرها نیز با کشیدن پلاستیک می‌توان به حفظ رطوبت کمک کرد و با اسپری آب مانع از خشک شدن بذرها شد.

آفات و بیماری‌های درخت به ژاپنی

آفت یا بیماری خاصی ندارد، اما میوه‌های آن مستعد حمله‌ی حشراتی به نام مگس میوه است و بهتر است که میوه‌های نرسیده‌ی آلوده را جدا کنید و دور بریزید تا مجبور به سمپاشی نشوید. اما بیماری لکه برگ، سفیدک پودری و پوسیدگی سرشاخه از جمله بیماری‌هایی است که این گیاه را ممکن است گرفتار کند. دلیل آن خیس شدن بیش از حد برگ‌ها می‌تواند باشد. همچنین برگ‌های این گیاه می‌تواند توسط لارو برخی از حشرات مورد استفاده قرار گیرد. شته و شپشک سپردار نیز از دیگر آفت این گیاه محسوب می‌شوند.

منبع

ترجمه و تدوین: گروه تحقیق و توسعه تعاونی پترو تمدن مهام پارس

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

